

ข่าวเดือนการระบาดศัตรูพืชประจำสัปดาห์

กองส่งเสริมการอารักขาพืชและจัดการดินปุ๋ย กรมส่งเสริมการเกษตร

ปีที่ ๑๓ ฉบับที่ ๓๑ ประจำวันที่ ๖ สิงหาคม ๒๕๕๘

โรคไหม้ข้าว (Rice Blast Disease)

เดือนเกษตรกรที่ปลูกข้าวในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้แก่ จังหวัดสกลนคร มุกดาหาร บึงกาฬ และจังหวัดอุบลราชธานี ภาคเหนือ ได้แก่ จังหวัดลำพูน และจังหวัดอุดรดิตถ์ รวมถึงจังหวัดใกล้เคียงพื้นที่ที่พบการระบาด และภาคใต้ เนื่องจากในช่วงนี้ในพื้นที่ดังกล่าวสภาพอากาศมีความชื้นสูง เหมาะสมต่อการระบาดของโรคไหม้ข้าว ดังนั้น เกษตรกรควรหมั่นสำรวจแปลงนาอย่างสม่ำเสมอ เมื่อเริ่มพบใบข้าวมีลักษณะเป็นแผลคล้ายรูปตาขอบแผลสีน้ำตาลกลางแผลสีเทา บนใบข้าว ๑-๒ แผล/จุด ให้รีบแจ้งสำนักงานเกษตรอำเภอ สำนักงานเกษตรจังหวัด เพื่อดำเนินการควบคุม และหาทางป้องกันกำจัดก่อนเกิดการระบาดรุนแรง

สาเหตุ เกิดจากเชื้อรา *Pyricularia oryzae* Sacc.

อาการ

ระยะกล้า ใบมีแผล จุดสีน้ำตาลคล้ายรูปตา มีสีเทาอยู่ตรงกลางแผล ความกว้างของแผลประมาณ ๒ - ๕ มิลลิเมตร และความยาวประมาณ ๑๐ - ๑๕ มิลลิเมตร แผลสามารถขยายลุกลามและกระจายทั่วบริเวณใบ ถ้าโรครุนแรงกล้าข้าวจะแห้งพับตาย อาการคล้ายถูกไฟไหม้

ระยะแตกกอ อาการพบได้ที่ใบ ข้อต่อของใบ และข้อต่อของลำต้น ขนาดแผลจะใหญ่กว่าที่พบในระยะกล้า แผลลุกลามติดต่อกันได้ที่บริเวณข้อต่อ ใบจะมีลักษณะแผลซ้ำสีน้ำตาลดำ และมักหลุดจากกาบใบเสมอ

ระยะออกรวง (โรคเน่าออกรวง) ถ้าข้าวเพิ่งจะเริ่มให้รวง เมื่อถูกเชื้อราเข้าทำลาย เมล็ดจะลีบหมด แต่ถ้าเป็นโรคตอนรวงข้าวแก่ใกล้เก็บเกี่ยว จะปรากฏรอยแผลซ้ำสีน้ำตาลที่บริเวณออกรวง ทำให้เปราะหักง่าย รวงข้าวร่วงหล่นเสียหายมาก

การแพร่ระบาด พบโรคในแปลงที่ต้นข้าวหนาแน่น ทำให้อับลม ถ้าใส่ปุ๋ยอัตราสูงและมีสภาพอากาศแห้งในตอนกลางวันและชื้นจัดในตอนกลางคืน ลมแรงจะแพร่กระจายโรคได้ดี

ด่วนที่สุด บันทึกข้อความ

กรมส่งเสริมการเกษตร
เลขรับ 18619
วันที่ - 4 ส.ค. 2558
เวลา

ส่วนราชการ กรมการข้าว สำนักส่งเสริมการผลิตข้าว โทรศัพท์ ๐ ๒๕๖๑ ๓๙๖๒

ที่ กษ ๒๖๐๗/ ๒๙๖ วันที่ ๒๙ กรกฎาคม ๒๕๕๘

เรื่อง เตือนภัยเพื่อป้องกันภาวะระบาดของโรคไหม้ข้าว

เรียน อธิบดีกรมส่งเสริมการเกษตร

ด้วยปัจจุบันได้เกิดการระบาดของโรคไหม้ข้าวในพื้นที่จังหวัดลำพูน จังหวัดสกลนคร จังหวัดบึงกาฬ จังหวัดมุกดาหาร จังหวัดอุดรธานี และจังหวัดอุบลราชธานี เนื่องจากสภาพอากาศชื้นเหมาะสมต่อการเกิดโรคไหม้ข้าว และเมื่อลมแรงจะช่วยให้โรคแพร่กระจายไปอย่างรวดเร็วไปยังแปลงนาเกษตรกรในจังหวัดที่พบการระบาดและพื้นที่เสี่ยงต่อการระบาดของโรคไหม้ข้าว

ดังนั้น เพื่อป้องกันและควบคุมสถานการณ์การระบาดของโรคไหม้ข้าวไม่ให้เกิดการระบาดเพิ่มมากขึ้น ซึ่งจะทำให้ความเสียหายต่อผลผลิตข้าวของเกษตรกร กรมการข้าวจึงได้จัดทำประกาศเตือนภัยเพื่อป้องกันการระบาดของโรคไหม้ข้าว เพื่อแจ้งให้เกษตรกรในพื้นที่ที่มีการระบาดและพื้นที่เสี่ยงต่อการระบาดของโรคไหม้ข้าว ในเขตภาคเหนือตอนบน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้ทราบ ในการนี้ จึงขอส่งประกาศกรมการข้าว เรื่อง เตือนภัยเพื่อป้องกันการระบาดของโรคไหม้ข้าว ตามที่แนบมาพร้อมนี้ และขอความร่วมมือเผยแพร่ให้เกษตรกรทราบและปฏิบัติต่อไปด้วย จักขอบคุณมาก

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา

1๘๖๐ กอผ
๑๕
๕ ส.ค. ๕๘

(นายชาญพิทยา ชุมพาลี)

อธิบดีกรมการข้าว

กองส่งเสริมการอารักขาพืชและจัดการดินปุ๋ย
รับที่ 1479
วันที่ 4 ส.ค. 2558
เวลา 15.๓3

635
5 ส.ค. ๕๘

กนพ

อภิเนษม แฉวีรัตน์

5 ส.ค. ๕๘

(นายประสพ ประไพตระกูล)
ผู้อำนวยการกองส่งเสริมการอารักขาพืชและจัดการดินปุ๋ย

1๘๖๐ กทพ

๕ ส.ค. ๕๘

สำเนาฉบับ

ประกาศกรมการข้าว

เรื่อง เดือนกัญเพื่อป้องกันการระบาดของโรคไหม้ข้าว

ด้วยปัจจุบันได้เกิดการระบาดของโรคไหม้ข้าวในพื้นที่จังหวัดลำพูน จังหวัดสกลนคร จังหวัดบึงกาฬ จังหวัดมุกดาหาร จังหวัดอุดรธานี และจังหวัดอุบลราชธานี เนื่องจากสภาพอากาศชื้น เหมาะสมต่อการเกิดโรคไหม้ข้าว และเมื่อลมแรงจะช่วยให้โรคแพร่กระจายไปอย่างรวดเร็ว ดังนั้น เพื่อเป็นการ แจ้งเตือนและป้องกันการระบาดของโรคไหม้ข้าวไปยังแปลงนาเกษตรกรในจังหวัดที่พบการระบาดและ พื้นที่เสี่ยงต่อการระบาดของโรคไหม้ข้าว ในเขตภาคเหนือตอนบน ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้ กรมการข้าวจึงขอแนะนำข้อปฏิบัติเพื่อป้องกันและลดความเสียหายจากการระบาด ดังนี้

๑. พบแผลโรคไหม้ ๕ เปอร์เซ็นต์ของพื้นที่ใบข้าว ควรฉีดพ่นสารป้องกันกำจัดเชื้อรา เช่น ไตรโซคลาโซล อีดีเฟนฟอส คาซูกาไมซิน โอโซโทรโทโอเลน คาร์เบนดาซิม ตามอัตราที่ระบุ และปรึกษา เจ้าหน้าที่ศูนย์วิจัยข้าวและศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าวในพื้นที่

๒. ลดการใส่ปุ๋ยสูตรไนโตรเจนสูง เช่น ปุ๋ยยูเรีย เพื่อไม่ให้เกิดการระบาดรุนแรงมากขึ้น

๓. ใช้พันธุ์ข้าวต้านทานต่อโรคไหม้ข้าวที่เหมาะสมต่อสภาพพื้นที่ เช่น ในภาคเหนือและ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ใช้พันธุ์สุรินทร์ ๑ เหนียวอุบล ๒ เหนียวแพร่ สันป่าดอง ๑ หางยี ๗๑ กุ๋มืองหลวง ชาวโป่งไคร้ น้ำรูกข๓๓ และกข๓๘ ในภาคใต้ ใช้พันธุ์ดอกหอยหอม และกข๕๕

๔. ถูปลูกข้าวต่อไปในแปลงที่เคยพบการระบาดของโรคไหม้ข้าว ดำเนินการดังนี้

๔.๑ หว่านเมล็ดพันธุ์ในอัตราที่เหมาะสม คือ ๑๕ - ๒๐ กิโลกรัมต่อไร่ ควรแบ่งแปลงให้มีการระบายน้ำเอวอากาศดี

๔.๒ คลุกเมล็ดพันธุ์ด้วยสารป้องกันกำจัดเชื้อรา เช่น ไตรโซคลาโซล คาซูกาไมซิน คาร์เบนดาซิม ไพรคลอราซ ตามอัตราที่ระบุ และปรึกษาเจ้าหน้าที่ศูนย์วิจัยข้าวและศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าวในพื้นที่

ทั้งนี้ เพื่อให้การป้องกันการระบาดของโรคไหม้ข้าวได้ผลดี เกษตรกรต้องหมั่นสำรวจแปลงนา อย่างสม่ำเสมอ เพื่อทราบสถานการณ์การระบาดของโรคไหม้ข้าว โดยปฏิบัติตามคำแนะนำดังกล่าวข้างต้น

ประกาศ ณ วันที่ ๒๕ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๕๘

(นายชาณุทิพย์ นิมาลี)

อธิบดีกรมการข้าว

เห็นสมควร/ร่าง/พิมพ์ ทาน.....ตรวจ G/เห็นสมควร/ประกาศเดือนโรคไหม้ข้าว กค.๕๘

กมช

(นางสาวศรณี สุวรรณโพธิ์ศรี)

นักวิชาการเกษตรชำนาญการพิเศษ

หัวหน้ากลุ่มพัฒนาระบบและข้อมูลเทคโนโลยี

.....

คำแนะนำการป้องกันกำจัดโรคไหม้ข้าว

เอกสารแนบท้ายประกาศกรมการข้าว ลงวันที่ ๒๑ กรกฎาคม ๒๕๕๘

โรคไหม้	ลักษณะการทำลาย	คำแนะนำในการป้องกันกำจัด	หมายเหตุ
 <p>สาเหตุ เชื้อรา <i>Pyricularia oryzae</i> Sacc.</p> <p>การแพร่ระบาด พบโรคในแปลงที่ต้นข้าวหนาแน่น ทำให้อับลม ถ้าใส่ปุ๋ยสูงและมีสภาพแห้งในตอนกลางวัน และชื้นจัดในตอนกลางคืน ช่วงน้ำค้างยาวนานถึงตอนสายราว ๙ โมง ถ้าอากาศค่อนข้างเย็นอุณหภูมิประมาณ ๒๒ - ๒๕ °C และมีลมแรงจะช่วยให้โรคแพร่กระจายได้ดี</p>	 <p>ระยะกล้า ใบมีแผลจุดสีน้ำตาลคล้ายรูปตา มีสีเทาอยู่ตรงกลางแผล ความกว้างของแผลประมาณ ๒ - ๕ มิลลิเมตร และความยาวประมาณ ๑๐ - ๑๕ มิลลิเมตร แผลสามารถขยายลุกลามและกระจาย ทั่วบริเวณใบ ถ้าโรครุนแรงกล้าข้าวจะแห้งพับตาย อาการคล้ายถูกไฟไหม้</p> <p>ระยะแตกกอ อาการพบได้ที่ใบ ข้อต่อของใบ และข้อต่อของลำต้น ขนาดแผลจะใหญ่กว่าที่พบในระยะกล้า แผลลุกลามติดต่อกันได้ที่บริเวณข้อต่อ ใบจะมีลักษณะแผลคล้ายน้ำตาลดำ และมักหลุดจากกบใบเมื่อ</p> <p>ระยะออกรวง (โรคเน่าคอรวง) ถ้าข้าวเพิ่งจะเริ่มให้รวง เมื่อถูกเชื้อราเข้าทำลาย เมล็ดจะสับแหลก แต่ถ้าเป็นโรคคอรวงข้าวแก่ใกล้เก็บเกี่ยว จะปรากฏรอยแผลคล้ายน้ำตาลที่บริเวณคอรวง ทำให้เปราะหักง่าย รวงข้าวร่วงหล่นเสียหายมาก</p>	<p>๑. พบแผลโรคไหม้ ๕ เปอร์เซ็นต์ของพื้นที่ใบข้าว ควรฉีดพ่นสารป้องกันกำจัดเชื้อรา เช่น ไตรโซคลาโซล อิติเฟนฟอส คาสูกาโมซิน ไอโซโพรโทไอเลน คาร์เบนดาซิม ตามอัตราที่ระบุ</p> <p>๒. ลดการใส่ปุ๋ยสูตรไนโตรเจนสูง เช่น ปุ๋ยยูเรีย เพื่อไม่ให้เกิดการระบาดของรุนแรงมากขึ้น</p> <p>๓. ใช้พันธุ์ข้าวต้านทานต่อโรคไหม้ที่เหมาะสมต่อสภาพพื้นที่ เช่น ไนภาคเหนือ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ใช้พันธุ์สุรินทร์ ๑ เหนียวอุบล ๒ เหนียวแพ้ว สันป่าตอง ๓ ทางอี ๗๑ กูเมืองหลวง ชาวโปรงไคร์ น้ำรัฐ กข๓๓ และกข๓๔ ไนภาคใต้ ใช้พันธุ์ดอกพะยอม และกข๕๕</p> <p>๔. ฤดูปลูกข้าวต่อไปในแปลงที่เคยพบการระบาดของโรคไหม้ข้าว ดำเนินการดังนี้</p> <p>๔.๑ หว่านเมล็ดพันธุ์ในอัตราที่เหมาะสม คือ ๑๕ - ๒๐ กิโลกรัม/ไร่ ควรแบ่งแปลงให้มีการระบายถ่ายเทอากาศดี</p> <p>๔.๒ คลุกเมล็ดพันธุ์ด้วยสารป้องกันกำจัดเชื้อรา เช่น ไตรโซคลาโซล คาสูกาโมซิน คาร์เบนดาซิม โพรคลอราซ ตามอัตราที่ระบุ</p>	<p>- เกษตรกรต้องหมั่นสำรวจแปลงนาอย่างสม่ำเสมอ เพื่อทราบสถานการณ์การระบาด และปฏิบัติตามคำแนะนำดังกล่าวข้างต้น</p>